

Wilhelm Wundt (1832-1920): La Introspecció

Per tal d'estudiar els fenòmens conscients simples, Wundt emprà (entre altres mètodes) el de la introspecció, que és en certa manera una herència de la tradició filosòfica. La introspecció és el coneixement intern que el subjecte té dels seus processos mentals. Sant Agustí ja havia dit que només podem conèixer Déu com una llum interior de la consciència (teoria de la Il·luminació) i també Descartes havia buscat en la introspecció una eina per explorar les experiències subjectives internes: que 'jo sóc, jo penso', és per a Descartes una evidència a la qual només arribem pel coneixement intern. El problema de la introspecció, però, sempre fou el mateix: resulta una experiència subjectiva que no sabem com objectivar.

Wundt, conforme a la tendència experimentalista de l'època, usa la introspecció d'una manera que ell considera científica. Va recórrer a instruments de laboratori que li permetien controlar els resultats de les seves experiències. Demanava, per exemple, als subjectes experimentals que percebessin internament determinades sensacions (color, tons, etc.), que sempre es troben acompanyades de sentiments (tensió, relaxació, etc.).

Les experiències per mesurar el temps de reacció, també ocuparen gran part dels primers treballs de Wundt. Així, per ex., quan s'encenia un llum vermella el subjecte encenia el llum A, quan s'encenia un llum verd, el subjecte encenia el llum B, etc... i es mesurava la seva reacció.

Mitjançant aquesta mena de procediments és possible mesurar i comparar els diferents temps de reacció que presenta un subjecte davant els diferents estímuls. Els historiadors coincideixen amb què amb Wundt neix el primer programa d'investigació psicològica estrictament científic. Però Wundt aviat va arribar a la conclusió que no tots els processos psicològics es poden conèixer d'aquesta manera.

Arribar a la conclusió que el mental pot ser mesurat constitueix la gran aportació de Wundt a la psicologia perquè permet deixar de considerar la psicologia com una branca de la filosofia. Les dificultats per controlar l'actitud del subjecte i la necessitat d'eliminar els factors pertorbadors en l'observació, van fer, però, que l'anàlisi introspectiu fos aviat abandonat també per Wundt. Tota una important branca de la psicologia, el behaviorisme de Pavlov, Watson i Skinner, es basarà molt estrictament en la negació de la científicitat de la introspecció.